

TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA THƯ VIỆN THÔNG TIN

NGHIÊN CỨU THỰC TRẠNG ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ THÔNG TIN TẠI TRUNG TÂM THÔNG TIN THƯ VIỆN TRƯỜNG ĐẠI HỌC VINH

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP

Giảng viên hướng dẫn : Th.S Phạm Thị Phương Liên

Sinh viên thực hiện : Hồ Thị Mến

Lớp : TV - TT 27A

Khóa học : 2005 -2009

HÀ NỘI - 2009

MỤC LỤC

LỜI NÓI ĐẦU	3
CHƯƠNG 1	7
TÍNH CẤP THIẾT CỦA VIỆC ỨNG DỤNG CNTT VÀO HOẠT ĐỘNG THƯ VIỆN TẠI TRUNG TÂM THÔNG TIN- THƯ VIỆN TRƯỜNG ĐẠI HỌC VINH	7
1.1. Trung tâm TT- TV Đại học Vinh với nhiệm vụ đáp ứng nhu cầu nghiên cứu, học tập của các đối tượng bạn đọc.	7
1.2. Tính cấp thiết của việc ứng dụng công nghệ thông tin tại trung tâm TT- TV trường Đại học Vinh	17
CHƯƠNG 2	21
THỰC TRẠNG HOẠT ĐỘNG ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ THÔNG TIN TẠI TRUNG TÂM THÔNG TIN - THƯ VIỆN TRƯỜNG ĐẠI HỌC VINH	21
2.1. Công tác bổ sung tài liệu.	21
2.2. Xây dựng cơ sở dữ liệu (CSDL).....	22
2.3. Phục vụ tra cứu	28
2.4. Quản lý bạn đọc	52
2.5. Quản lý tình hình lưu thông vốn tài liệu.....	53
2.6. Khai thác mạng	55
CHƯƠNG 3	60
MỘT SỐ NHẬN XÉT, ĐỀ XUẤT NHẪM NÂNG CAO HIỆU QUẢ ỨNG DỤNG CNTT TẠI TRUNG TÂM TT- TV TRƯỜNG ĐẠI HỌC VINH	60
3.1. Nhận xét	60
3.2. Một số đề xuất nhằm nâng cao hiệu quả việc ứng dụng CNTT tại trung tâm thông tin- thư viện đại học Vinh.	63
TÀI LIỆU THAM KHẢO	68

LỜI NÓI ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Bước vào thế kỷ 21, cùng với nhân loại trên toàn thế giới, dân tộc Việt Nam ta đã và đang chuẩn bị hành trang cho những thử thách mới trong thế kỷ mới- thế kỷ của xu thế toàn cầu hoá, xã hội thông tin, và nền kinh tế tri thức. Trong đó, xã hội công nghệ thông tin đang được phổ biến rộng rãi, có ảnh hưởng mạnh mẽ tới tất cả mọi ngành nghề, mọi lĩnh vực. Ở Việt Nam, công nghệ thông tin (CNTT) đã trở thành động lực cho sự phát triển. Nhận thức rõ tầm quan trọng của ngành công nghiệp này, ngày 17/10/2000, Bộ chính trị đã ra chỉ thị 58/CT-TW về việc đẩy mạnh công nghệ thông tin phục vụ sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước, chỉ thị khẳng định: “Ứng dụng và phát triển công nghệ thông tin là một nhiệm vụ ưu tiên trong chiến lược phát triển kinh tế, xã hội, là phương tiện chủ lực để đi tắt đón đầu, rút ngắn khoảng cách phát triển so với các nước đi trước”. Chỉ thị cũng chỉ rõ: “Mọi lĩnh vực hoạt động kinh tế, văn hoá, xã hội, an ninh, quốc phòng đều phải ứng dụng công nghệ thông tin để phát triển”. Cuốn theo vòng xoáy của sự phát triển khoa học kỹ thuật và công nghệ, việc ứng dụng công nghệ thông tin ở Việt Nam cũng được triển khai mạnh mẽ và đều khắp trong các lĩnh vực như: Quản lý hành chính nhà nước, sáng tác văn học nghệ thuật, quản lý kinh tế, khoa học, công nghệ,... Với xu thế đó, việc áp dụng công nghệ thông tin cũng đang dần được triển khai mạnh mẽ trong lĩnh vực văn hoá- thông tin, trong đó nổi bật là việc áp dụng công nghệ thông tin trong hoạt động thông tin- thư viện.

Việc ứng dụng những thành tựu công nghệ thông tin trong hoạt động thông tin- thư viện thực chất là quá trình cải biến qui trình công nghệ xử lý, chế biến trên cơ sở sử dụng các phương tiện, công cụ tin học và công nghệ thông tin hiện đại để tạo nên bước phát triển đột phá. Thành tựu khoa học công nghệ giúp giải

quyết nhiều nhiệm vụ của thông tin khoa học, đưa những thông tin này vượt qua trở ngại không gian và thời gian- vốn dĩ là vật cản đối với quá trình giao lưu khoa học trước đây. Do đó vai trò của hoạt động ứng dụng công nghệ thông tin trong các cơ quan thông tin- thư viện không ngừng được khẳng định và nó được thể hiện thông qua các hoạt động nghiệp vụ và dịch vụ thông tin hiện nay (được thực hiện dựa trên máy tính điện tử). Trước bối cảnh chung đó, qui luật khách quan và những yếu tố chủ quan đã buộc trung tâm thông tin- thư viện trường đại học Vinh phải hoà mình vào xu thế chung của thời đại, đó là ứng dụng công nghệ thông tin trong tất cả các khâu công tác thông tin- thư viện. Thư viện đã nhanh chóng tiến hành hiện đại hoá, khai thác và sử dụng nguồn lực thông tin tri thức dồi dào của nhân loại nhằm đáp ứng nhu cầu thông tin của bạn đọc, phục vụ cho sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước, đồng thời tránh được nguy cơ tụt hậu, bị gạt khỏi guồng quay và sự phát triển chung của đất nước, khu vực và thế giới.

Việc nghiên cứu vấn đề ứng dụng công nghệ thông tin trong hoạt động thông tin- thư viện trở thành đề tài có tính cấp thiết không chỉ đối với trung tâm thông tin- thư viện (TT- TV) trường đại học Vinh mà còn đối với cả các thư viện khác bởi nghiên cứu thực tiễn ứng dụng công nghệ thông tin giúp các cơ quan thông tin- thư viện đánh giá được quá trình ứng dụng, tổng kết những việc làm được hay chưa làm được của quá trình ứng dụng công nghệ thông tin, từ đó rút ra bài học, lập kế hoạch phát triển cho các giai đoạn tiếp theo. Đề tài “Nghiên cứu thực trạng ứng dụng công nghệ thông tin tại trung tâm thông tin- thư viện trường đại học Vinh” mà em chọn làm đề tài khoá luận tốt nghiệp cũng không nằm ngoài mục đích trên.

2. Mục đích nghiên cứu.

Trên cơ sở nghiên cứu việc ứng dụng CNTT trong các công đoạn trong dây chuyền hoạt động thông tin- thư viện của trung tâm thông tin- thư viện trường đại học Vinh, em bước đầu tìm hiểu và đánh giá toàn diện mô hình thư viện mới- quá

trình chuyển đổi từ thư viện truyền thống sang thư viện điện tử, đồng thời mạnh dạn đưa ra một số nhận xét, kiến nghị nhằm nâng cao hiệu quả sử dụng, quản lý hoạt động thông tin- thư viện. Quá trình thực hiện bài khoá luận này giúp em củng cố thêm kiến thức về mặt lý luận đồng thời tìm hiểu về mặt thực tế ứng dụng CNTT trong hoạt động thông tin- Thư viện hiện nay ở nước ta. Em cũng hy vọng cung cấp thêm cho bạn đọc, đặc biệt là các bạn sinh viên ngành TT- TV một số vấn đề lý luận và thực tiễn việc ứng dụng công nghệ thông tin vào hoạt động tại một trung tâm thông tin- thư viện của một trường đại học lớn hàng đầu khu vực Bắc Trung Bộ.

3. Phương pháp nghiên cứu.

Thực hiện đề tài này, em đã sử dụng các phương pháp nghiên cứu sau:

- ◆ Khảo sát trực tiếp tại các phòng của trung tâm.
- ◆ Phỏng vấn, trao đổi với ban lãnh đạo, cán bộ Thư viện và bạn đọc trung tâm.
- ◆ Phân tích báo cáo thống kê, bảng biểu, dự án của trung tâm.
- ◆ Tổng hợp, so sánh, đánh giá và nghiên cứu tài liệu về Thư viện hiện đại, đối chiếu với mô hình trung tâm TT- TV Đại học Vinh.

4. Bố cục của bài khoá luận.

Căn cứ vào mục đích của đề tài, bài khoá luận gồm các nội dung chính sau:

Lời nói đầu

Chương 1: Tính cấp thiết của việc ứng dụng CNTT vào hoạt động thư viện tại trung tâm thông tin- thư viện trường Đại học Vinh.

Chương 2: Thực trạng hoạt động ứng dụng công nghệ thông tin tại trung tâm thông tin- Thư viện trường đại học Vinh.

Chương 3: Một số nhận xét, đề xuất nhằm nâng cao hiệu quả ứng dụng CNTT tại trung tâm thông tin- Thư viện trường đại học Vinh.

Kết luận

KẾT LUẬN

Vấn đề ứng dụng công nghệ thông tin trong công tác thông tin- thư viện đang được triển khai mạnh mẽ tại hầu hết các cơ quan thông tin- thư viện hiện nay. Công cuộc đổi mới do Đảng khởi xướng từ năm 1986 đã đạt nhiều thành tựu to lớn trên lĩnh vực kinh tế, chính trị, văn hoá, xã hội, giáo dục,... Đặc biệt ứng dụng công nghệ thông tin trong mọi lĩnh vực được xem như là chìa khoá và là công cụ chủ chốt của công cuộc đổi mới. Vì vậy, vấn đề đặt ra với các trung tâm thông tin- thư viện là cần phải có những thay đổi phù hợp với xu hướng phát triển của thời đại nhằm cải thiện và nâng cao phương thức hiệu quả hoạt động, hoàn thành xuất sắc chức năng, nhiệm vụ được giao- cung cấp và chuyển giao thông tin tới người dùng tin, phục vụ đắc lực cho công tác giáo dục, đào tạo, phát triển nguồn nhân lực- nhân tố quan trọng quyết định sự phát triển của một quốc gia.

Nhằm đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của công tác giáo dục đào tạo, trung tâm thông tin- thư viện đại học Vinh đã từng bước ứng dụng công nghệ thông tin vào các hoạt động của mình. Mặc dù còn nhiều việc phải làm song bước đầu đã đạt được những kết quả khả quan trong các lĩnh vực như ứng dụng thành công hệ quản trị thư viện tích hợp ILIB trong việc xây dựng cơ sở dữ liệu, tiến hành làm thẻ thư viện và quản lý tài liệu theo hệ thống mã vạch, theo dõi bổ sung, biên mục cũng như quản lý việc lưu thông tài liệu thông qua các phân hệ của ILIB. . . Mặc dù còn gặp nhiều khó khăn nhưng với sự quan tâm của ban giám hiệu nhà trường cùng với sự nỗ lực của tập thể cán bộ trong thư viện, trung tâm thông tin- thư viện trường Đại học Vinh sẽ trở thành cơ quan thông tin- thư viện kiểu mẫu trong thư viện các trường Đại học, phục vụ đắc lực công tác giảng dạy và học tập, đáp ứng yêu cầu ngày càng đa dạng, chuyên sâu của các đối tượng bạn đọc, đón đầu sự phát triển tương lai của Đại học Vinh

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bùi Loan Thuý (1997), *Hiện trạng và tương lai phát triển khoa học thư viện ở Việt Nam*, Văn hoá thông tin, Hà Nội.
2. Chỉ thị số 58-CT/TU về việc áp dụng và phát triển công nghệ thông tin phục vụ công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước (2000), *Nhân Dân cuối tuần*, (Ngày 15 tháng 11), tr.4.
3. Đào Thị Năm (1995), "Bước phát triển mới trong công tác ứng dụng tin học tại thư viện quốc gia Việt Nam", *Tạp san thư viện*, (Số 3), tr.6-8.
4. Đoàn Phan Tân (1990), *Cơ sở thông tin học*, Hà Nội.
5. Đoàn Phan Tân (2001), *Tin học hoá trong hoạt động thông tin- thư viện: Giáo trình giành cho sinh viên chuyên ngành thông tin- thư viện và quản trị thông tin*, Đại học quốc gia Hà Nội, Hà Nội.
6. *Hệ quản trị thư viện thư viện tích hợp Ilib (2002): Hướng dẫn sử dụng*, CMC, Hà Nội.
7. Kiều Văn Hốt (1997), "Về việc xử lý thông tin trên máy vi tính ở thư viện quốc gia Việt Nam", *Hoạt động thông tin khoa học*, (Số 2), tr.9-13.
8. Lê Trọng Hiền (1990), *Xây dựng mạng lưới thông tin công nghệ quốc gia*, Hà Nội.
9. "12 giải pháp đẩy mạnh phát triển công nghệ thông tin" (2003), *Bưu chính viễn thông*, (Số 11), tr.6.
10. "Nghị quyết của chính phủ về phát triển công nghệ thông tin ở nước ta trong những năm 1990" (1990), *Tạp chí thông tin và tư liệu*, (Số 3), tr.1- 8.
11. Nguyễn Hữu Hùng (1995), "Vấn đề phát triển nguồn lực trong thời kỳ áp dụng công nghệ thông tin mới", *Tạp chí thông tin và tư liệu*, tr.23-25

12. Nguyễn Hữu Nghĩa (2008), Đề cương bài giảng về xử lý tiền máy MARC 21, Đại học Văn Hoá Hà Nội, Hà Nội.
13. Nguyễn Hữu Nùng (1998), "Phát triển hoạt động thông tin khoa học trong thời kỳ công nghiệp hoá và hiện đại hoá", *Tạp chí thông tin và tư liệu*, (Số 4), tr.2-7.
14. Phan Văn (1983), Nhập môn khoa học thư viện và thông tin, Trường đại học tổng hợp Hà Nội, Hà Nội.
15. Pháp lệnh thư viện (2001), Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
16. Tài liệu hướng dẫn sử dụng thư viện (2008), Đại học Vinh, Vinh.